

PROGRAM VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

JAVNI RAZPIS ZA ZBIRANJE PREDLOGOV 2008–2010

POSODOBLJENA RAZLIČICA ZA 2009 – STRATEŠKE PREDNOSTNE NALOGE

VSEBINA

KAKO UPORABLJATI TA DOKUMENT	4
UVOD – SPLOŠNI OKVIR POLITIKE	5
UVOD – SPLOŠNI IN POSEBNI CILJI PROGRAMA	7
POGLAVJE 1 – SEKTORSKI PROGRAMI.....	8
1. Comenius – Šolsko izobraževanje.....	8
1.1. Mobilnost in partnerstva.....	9
1.2. Večstranski projekti.....	9
1.2.1. Prednostna naloga 1: Izboljšanje motivacije za učenje in spretnosti učenja za učenje	9
1.2.2. Prednostna naloga 2: Razvijanje vrste pristopov k poučevanju in učenju za podporo ključnih „transverzalnih“ kompetenc.....	10
1.2.3. Prednostna naloga 3: Vodenje šol	10
1.2.4. Prednostna naloga 4: Učenje jezikov in jezikovna raznolikost.....	10
1.2.5. Prednostna naloga 5: Izboljšanje pismenosti	10
1.2.6. Prednostna naloga 6: Digitalna izobraževalna vsebina in storitve	11
1.3. Mreže.....	11
1.3.1. Prednostna naloga 1: Razvoj ponudbe predšolskega in zgodnjega učenja	11
1.3.2. Prednostna naloga 2: Vodenje šol	11
1.3.3. Prednostna naloga 3: Podpora podjetništvu in povezavam z delovnim okoljem	11
1.3.4. Prednostna naloga 4: Digitalna izobraževalna vsebina in storitve	12
1.3.5. Prednostna naloga 5: Ustvarjanje privlačnejšega znanstvenega izobraževanja	12
1.3.6. Prednostna naloga 6: Razvoj izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami, tako da bodo vključeni vsi mladi, zlasti tisti s posebnimi potrebami.....	12
2. Erasmus – Visokošolsko izobraževanje, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem na višji ravni	13
2.1. Mobilnost	14
2.2. Večstranski projekti.....	15
2.2.1. Projekti razvoja študijskih programov	15
2.2.2. Projekti, osredotočeni na spodbujanje sodelovanja med visokoškolskimi zavodi in podjetji.....	16
2.2.3. Projekti za podporo agende za posodobitev visokoškolskih zavodov	16
2.2.4. Projekti virtualnih univerzitetnih središč	17
Prednost bodo imeli projekti, ki so dokazano vključeni v globalno strategijo za učinkovito vključevanje IKT v sodelujoče visokošolske zavode in katerih cilj je eno ali več od naslednjega:	17
2.3. Tematske mreže.....	17
2.3.1. Akademske mreže	17
2.3.2. Strukturne mreže	18

3. Leonardo da Vinci – Osnovno in nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU).....	19
3.1. Mobilnost in partnerstva.....	20
3.2. Večstranski projekti.....	20
3.2.1. Prednostna naloga 1: Preglednost in priznavanje sposobnosti in kvalifikacij .	21
Projekti v okviru te prednostne naloge so namenjeni podpori razvoja nacionalnih in sektorskih sistemov kvalifikacij in okvirov, ki vključujejo skupna evropska orodja, razvita za spodbujanje preglednosti in priznavanja, kot so mapa Europass, sistem ECVET in Evropski kvalifikacijski okvir (EQF). Podpirati morajo preskušanje in uporabo elementov takšnih okvirov, kot so:	21
3.2.2. Prednostna naloga 2: Razvijanje kakovosti in privlačnosti sistema in praks PIU	21
Projekti morajo v okviru te prednostne naloge:	21
3.2.3. Prednostna naloga 3: Razvijanje spretnosti in sposobnosti učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev PIU	21
Projekti morajo v okviru te prednostne naloge upoštevati potrebo po razvijanju spretnosti in sposobnosti v PIU ter pri svetovalcih, vključno z njihovim stalnim spopolnjevanjem in njihovim učenjem jezikov. Predlogi morajo vključevati vse naslednje:.....	21
3.2.4. Prednostna naloga 4: Razvoj poklicnih spretnosti ob upoštevanju potreb trga dela	22
3.2.5. Prednostna naloga 5: Zviševanje ravni usposobljenosti ogroženih skupin	22
Projekti se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočati na:.....	22
3.3. Mreže.....	22
3.3.1. Mreže ECVET	23
3.3.2. Mreže zainteresiranih strani	23
4. Grundtvig – Izobraževanje odraslih in druge izobraževalne poti	24
4.1. Mobilnost in partnerstva.....	25
4.2. Večstranski projekti.....	25
4.2.1. Prednostna naloga 1: Ključne kompetence	25
4.2.2. Prednostna naloga 2: Izboljševanje kakovosti izobraževanja odraslih	26
4.2.3. Prednostna naloga 3: Izboljšanje kakovosti, privlačnosti in dostopa do izobraževanja odraslih.....	26
4.2.4. Prednostna naloga 4: Izboljšanje validacije neformalnega in priložnostnega učenja	26
4.2.5. Prednostna naloga 5: Spodbujanje učenja odraslih za marginalizirane in zapostavljene državljane in priseljence	27
4.2.6. Prednostna naloga 6: Poučevanje in učenje v poznejšem življenjskem obdobju; medgeneracijsko in družinsko učenje	27
4.3. Mreže.....	27
4.3.1. Prednostna naloga 1: Učenje jezikov v izobraževanju odraslih.....	27
4.3.2. Prednostna naloga 2: Akademsko mrežno povezovanje v izobraževanju odraslih	28
4.3.3. Prednostna naloga 3: Mrežno povezovanje v izobraževanju odraslih	28
4.3.4. Prednostna naloga 4: Validacija in potrjevanje.....	28
POGLAVJE 2 – PREČNI PROGRAM.....	29
1. Ključna aktivnost 1 – Sodelovanje pri politikah in inovacijah	29
1.1 Mobilnost (študijski obiski)	29
1.2 Študije in primerjalne raziskave.....	30
2. Ključna aktivnost 2 – Jeziki	31
2.1 Večstranski projekti.....	31

2.2	Mreže.....	31
3.	Ključna aktivnost 3 – IKT.....	33
3.1	Večstranski projekti.....	33
3.2	Mreže.....	34
4.	Ključna aktivnost 4 – Razširjanje in uporaba rezultatov.....	36
4.1	Večstranski projekti.....	36
4.2	Študije in referenčna gradiva.....	36
	POGLAVJE 3 – PROGRAM JEAN MONNET.....	37
	Aktivnosti poučevanja, raziskovanja in razmišljanja v okviru programa Jean Monnet.....	37

KAKO UPORABLJATI TA DOKUMENT

Ta dokument vsebuje posodobljeno različico prednostnih nalog za javni razpis za zbiranje predlogov 2008–2010 programa Skupnosti Vseživljenjsko učenje. Določa prednostne teme, na podlagi katerih se sprejemajo prijave v okviru različnih akcij programa. Večji del razpisa 2008–2010 sicer ostaja nespremenjen, nekateri deli pa so bili prilagojeni, tako da odražajo razvoj v procesu politike in nove akcije iz programa.

Prednostne naloge, določene v tem dokumentu, odražajo tista vprašanja, ki so osrednjega pomena za razvoj politike na evropski ravni na področju izobraževanja in usposabljanja. Predlogi, ki obravnavajo te prednostne naloge, bodo imeli večjo možnost, da bodo izbrani za financiranje, kot tisti, ki jih ne, če je kakovost predlogov enaka.

Splošni razpis je treba brati v povezavi z naslednjimi dokumenti:

- Sklepom Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja (2007–2013);
- Vodnikom po programu, ki vključuje opis akcij ter finančno in upravno ureditev.

Prijavitelje opozarjamo na to, da Vodnik po programu vključuje nekaj novih akcij, ki se bodo začele izvajati leta 2009 v okviru sektorskih programov Comenius in Grundtvig.

UVOD – SPLOŠNI OKVIR POLITIKE

Glavna prednostna naloga programa Vseživljenjsko učenje je povečanje prispevkov izobraževanja in usposabljanja za doseganje lizbonskega cilja oblikovanja EU kot najbolj konkurenčnega gospodarstva, ki temelji na znanju, s trajnostnim razvojem, več in boljšimi delovnimi mesti in večjo socialno kohezijo. V vseh delih programa bo imela prednost akcija, usmerjena v doseganje višje ravni spretnosti, podpiranje in izvajanje skladnih in vsestranskih strategij vseživljenjskega učenja ter spodbujanje inovativnosti in ustvarjalnosti.

V tem smislu so prednostna področja za akcije v letu 2009:

- podpiranje izvajanja delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010, katerega cilj je izboljšati kakovost sistemov izobraževanja in usposabljanja, dostop do njih ter njihovo odprtost zlasti s spodbujanjem skladnosti vseh oblik in stopenj vseživljenjskega učenja in usposabljanja, od zgodnjega otroštva dalje, ter izboljšanjem prilagodljivih učnih poti, na primer z izvajanjem Evropskega ogrodja kvalifikacij in sistemov za validacijo neformalnega in priložnostnega učenja, ter vseživljenjskega usmerjanja;
- krepitev vloge izobraževanja in usposabljanja v okviru lizbonskega procesa na evropski in nacionalni ravni za spodbujanje konkurenčnosti, pa tudi trajnostne gospodarske rasti in socialne kohezije;
- podpiranje ustvarjalnosti in inovativnosti v vseh sistemih in na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja, da bi bilo Evropsko leto ustvarjalnosti in inovativnosti 2009 uspešno;
- izvajanje strategij vseživljenjskega učenja za doseganje večje učinkovitosti in pravičnosti¹, zlasti z ukrepi za zmanjševanje števila posameznikov, ki zgodaj opuščajo šolanje ali dosegajo nizko raven temeljnih spretnosti, spodbujanje ekonomskega in socialnega vključevanja migrantov, reševanje problema socialno-ekonomske prikrašnanosti, podpiranje zgodnjega usvajanja ključnih kompetenc in vzdržnega financiranja ter za krepitev temeljev znanja za politiko in prakso;
- izboljšanje kakovosti izobraževanja in usposabljanja vseh vrst ponudnikov usposabljanja, zlasti učiteljev in vodij usposabljanja;
- modernizacija sistemov visokošolskega izobraževanja, tako da bodo skladnejši in bolj odzivni na potrebe družbe. Modernizacija je potrebna, da se evropskim univerzam omogoči, da bodo odigrale ključno vlogo v Evropi znanja in se obenem spoprijele z izzivi globalizacije ter da bodo razvijale znanje, spretnosti in kompetence (ZSK) evropskih državljanov ter sposobnost Evrope za inovativnost in konkurenčnost.

¹ Skupno poročilo Sveta in Komisije o izvajanju delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 za leto 2008 „Vseživljenjsko učenje za znanje, ustvarjalnost in inovacije“, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/natreport08/council_en.pdf;
Kompendij glavnih političnih pobud in rezultatov v izobraževanju in usposabljanju od leta 2000, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/comp_en.html.

Modernizacija bi morala univerzam omogočiti, da bodo odigrale svojo vlogo v Evropi znanja in znatno prispevale k lizbonski strategiji za rast in delovna mesta;

- izboljšanje kakovosti in privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja z izvajanjem prednostnih nalog kopenhagenskega procesa na nacionalni ravni, na primer s preverjanjem izvajanja predlaganega evropskega sistema zbiranja in prenašanja kreditnih točk za poklicno izobraževanje in usposabljanje;
- zvišanje nizkih stopenj udeležbe v izobraževanju odraslih, zlasti starejših in nizko kvalificiranih delavcev, da bi zmanjšali ovire za zaposlovanje ter povečali sposobnost posameznikov za prilagajanje na hitro spreminjajoča se življenjska in delovna okolja;
- izboljšanje mobilnosti državljanov, zlasti njene kakovosti, tudi z izvajanjem Priporočila o kakovosti mobilnosti² in uporabo listovnika Europass;
- krepitev trajnostnega razvoja, vključno z vprašanji glede energetike in podnebnih sprememb, z akcijami v vseh sektorjih izobraževanja in usposabljanja.

Poleg Skupnega poročila Sveta in Komisije o izvajanju delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 za leto 2008 (Vseživljenjsko učenje za znanje, ustvarjalnost in inovacije) je v Kompendiju glavnih političnih pobud in rezultatov v izobraževanju in usposabljanju od leta 2000³ DG EAC mogoče najti celoten sklop političnih dokumentov o teh temah.

Za spremljevalne ukrepe v vseh sektorskih programih in za ključno aktivnost 2 (Jeziki) ni posebnih prednostnih nalog.

V okviru vseh programov je treba upoštevati, da se več pozornosti posveča sistematičnemu razširjanju in uporabi rezultatov na projektni in programski ravni. Zato je treba vse predloge projektov vključiti v jasen načrt za razširjanje in uporabo rezultatov.

Komisija bo obravnavala predloge za sofinanciranje novih delovnih programov za mreže, financirane v prejšnjih letih glede na dokazano uspešnost teh mrež.

² [Priporočilo 2006/961/ES z dne 18. decembra 2006, UL L 394 z dne 30.12.2006](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

³ http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/compendium05_en.pdf.

UVOD – SPLOŠNI IN POSEBNI CILJI PROGRAMA

Splošni in posebni cilji programa Vseživljenjsko učenje so v celoti določeni v členu 1 Sklepa o programu in so spodaj ponovno navedeni za informacijo. Po potrebi se uporabljajo za vse dele programa, dopolnjujejo pa jih posebni in operativni cilji za posamezni podprogram, ki so ponovno navedeni v ustreznih poglavjih tega razpisa za zbiranje predlogov.

Splošni cilj programa iz člena 1.2 Sklepa o programu je: z vseživljenjskim učenjem prispevati k razvoju Evropske unije kot družbe z vrhunskim znanjem, trajnostnim gospodarskim razvojem, več in bolj kakovostnimi delovnimi mesti in večjo socialno kohezijo ob zagotavljanju dobrega varstva okolja za prihodnje generacije. Zlasti si prizadeva pospeševati izmenjave, sodelovanje in mobilnost med sistemi izobraževanja in usposabljanja v Evropski uniji, tako da bodo postali svetovna referenca kakovosti.

Posebni cilji iz člena 1.3 Sklepa o programu so:

- (a) prispevati k razvoju kakovostnega vseživljenjskega učenja in spodbujati visoke dosežke, inovacije ter evropsko razsežnost v sistemih in praksi na tem področju;
- (b) podpirati uresničitev evropskega prostora za vseživljenjsko učenje;
- (c) pomagati izboljšati kakovost, privlačnost in dostopnost priložnosti za vseživljenjsko učenje, ki so na voljo v državah članicah;
- (d) okrepiti prispevek vseživljenjskega učenja k socialni koheziji, aktivnemu državljanstvu, medkulturnemu dialogu, enakopravnosti med spoloma in osebni izpolnitvi;
- (e) pomagati spodbujati ustvarjalnost, konkurenčnost, zaposljivost in razvoj podjetniškega duha;
- (f) prispevati k povečanemu sodelovanju ljudi vseh starosti v vseživljenjskem učenju, vključno z osebami s posebnimi potrebami in prikrajšanimi skupinami, ne glede na družbeno-gospodarsko okolje, iz katerega izhajajo;
- (g) pospeševati učenje jezikov in jezikovno raznolikost;
- (h) podpirati razvoj inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- (i) okrepiti vlogo vseživljenjskega učenja pri ustvarjanju zavesti evropskega državljanstva na podlagi razumevanja in spoštovanja človekovih pravic in demokracije ter krepitve strpnosti in spoštovanja drugih narodov in kultur;
- (j) spodbujati sodelovanje pri zagotavljanju kakovosti v vseh sektorjih izobraževanja in usposabljanja v Evropi;
- (k) spodbujati najboljšo uporabo rezultatov, inovativnih izdelkov in postopkov ter izmenjavati dobro prakso na področjih, ki jih pokriva program Vseživljenjsko učenje, da bi izboljšali kakovost izobraževanja in usposabljanja.

POGLAVJE 1 – SEKTORSKI PROGRAMI

1. COMENIUS – ŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Uvod: Okvir politike

Države članice so določile posebne cilje za izboljšanje izobraževanja, štiri od petih njenih meril uspešnosti pa se nanašajo na šolsko izobraževanje⁴. Treba je storiti še več. Bralna pismenost se ni izboljšala, stopnji zgodnjega prenehanja šolanja in dokončanja srednješolskega izobraževanja pa se še vedno izboljšujeta prepočasi. Čeprav je število študentov matematike, znanosti in tehnologije doseglo zastavljeni cilj, je število študentov neračunalniških študijev vse manjše, udeležba žensk pa je še vedno prenizka.

V zvezi z vsebino šolskega izobraževanja Priporočilo iz decembra 2006 določa osem ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje, ki jih morajo mladi razviti do konca svojega osnovnega izobraževanja in usposabljanja⁵. Te ne vključujejo samo osnovnih kompetenc (materni jezik, tuji jeziki, matematika in naravoslovje ter digitalna pismenost), temveč tudi transverzalne kompetence (učenje za učenje, družbene in državljanske kompetence, samoiniciativnost in podjetnost ter kulturna zavest in izražanje), od katerih so mnoge pogosto izražene kot medpredmetni cilji v nacionalnih učnih načrtih in se je zato treba osredotočiti na razvoj šole v celoti.

Komisija je v letu 2007 organizirala javno posvetovanje o posodobitvi šolstva, da bi se soočili s trenutnimi in prihodnjimi izzivi⁶. Sprejela je tudi sporočilo o boljši kakovosti izobraževanja učiteljev⁷. Vedno bolj se tudi zaveda pomembnosti zagotavljanja predšolskega in zgodnjega učenja za vseživljenjsko učenje, saj pomenita ključ za zagotovitev pravičnosti na vseh naslednjih stopnjah izobraževanja in usposabljanja.

Zato naslednje prednostne naloge odražajo splošno potrebo po razvijanju osnovnih kompetenc za družbo znanja in po posvečanju posebne pozornosti tistim, ki so kakor koli prikrajšani na področju izobraževanja. Ker veliko izzivov zahteva razvoj organizacije in strokovni razvoj osebja, sta izobraževanje učiteljev in razvoj vodstva šol ključnega pomena.

Uvod: Posebni in operativni cilji programa Comenius

Posebni cilji programa Comenius iz člena 17.1 Sklepa o programu so:

⁴ [Sklepi Sveta iz maja 2003 o referenčnih ravneh povprečne evropske uspešnosti v izobraževanju in usposabljanju \(merila uspešnosti\)](#) in

Letno poročilo o napredku 2007, ki je na voljo pod „Novice“ na http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/.

⁵ [Priporočilo 2006/962/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje](#), UL L 394/10, 30.12.2006. Osem ključnih kompetenc: sporazumevanje v maternem jeziku; sporazumevanje v tujih jezikih; matematična usposobljenost ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji; digitalna pismenost; učenje za učenje; socialne in državljanske kompetence; samoiniciativnost in podjetnost; kulturna zavest in izražanje.

⁶ http://ec.europa.eu/education/school21/index_en.html.

⁷ http://ec.europa.eu/education/com392_en.pdf.

- (a) širjenje znanja in razumevanja raznolikosti evropskih kultur in jezikov ter njenega pomena med mladimi in izobraževalnim osebjem;
- (b) pomoč mladim pri pridobivanju temeljnih življenjskih spretnosti in sposobnosti, ki so potrebne za njihov osebni razvoj, za prihodnje zaposlovanje in za aktivno evropsko državljanstvo;

Operativni cilji programa Comenius iz člena 17.2 Sklepa o programu so:

- (a) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti učencev in izobraževalnega osebja v različnih državah članicah;
- (b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega partnerstev med šolami v različnih državah članicah, tako da bi bilo med trajanjem programa v skupne izobraževalne dejavnosti vključenih vsaj 3 milijone učencev;
- (c) spodbujanje učenja živih tujih jezikov;
- (d) podpiranje razvijanja inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- (e) povečanje kakovosti in evropske razsežnosti usposabljanja učiteljev;
- (f) podpora izboljšanju pedagoških pristopov in šolske uprave.

Prednostne naloge za akcije programa Comenius

1.1. Mobilnost in partnerstva

Za te akcije ne obstaja nobena posebna tematska prednostna naloga.

1.2. Večstranski projekti

Vsi Comenius večstranski projekti se nanašajo na razvoj ali prenos inovacij, da se izboljša izobraževanje učiteljev in nadaljnji poklicni razvoj izobraževalnega osebja ter se jim zagotovijo gradivo, metodologije in druga podpora. Prednost bodo imele naslednje teme:

1.2.1. Prednostna naloga 1: Izboljšanje motivacije za učenje in spretnosti učenja za učenje

V družbi, ki temelji na znanju, ni bistvenega pomena le izboljšanje dostopa do možnosti izobraževanja, temveč tudi okrepitev motivacije posameznikov za učenje v šoli in v življenju. Obstaja posebna potreba po hitrejšem izboljšanju stopnje dokončanja srednješolskega izobraževanja.

- Projekti se morajo osredotočati na razvijanje, preskušanje in uporabo gradiv, novih pedagoških metod in strategij, namenjenih:
 - povečanju motivacije študentov in zagotovitvi privlačnejšega učenja, zlasti za priseljence in tiste, ki so družbeno-gospodarsko prikrajšani;
 - okrepitvi pridobivanja učnih spretnosti študentov;
 - okrepitvi povezav med šolskim izobraževanjem in delovnim okoljem;
 - okrepitvi medkulturnega izobraževanja in njegovega prispevka k vključevanju v družbo;
 - pomoči pri izpolnjevanju potreb otrok potujočih in mobilnih delavcev.
 - širjenje sodelovanja pri možnostih za izobraževanje s športnimi dejavnostmi.

1.2.2. Prednostna naloga 2: Razvijanje vrste pristopov k poučevanju in učenju za podporo ključnih „transverzalnih“ kompetenc

Od osnovnega izobraževanja se vedno pogosteje zahteva, da učencem zagotovi ključne „transverzalne“ kompetence (glej ključne kompetence od 4 do 8)⁸, ki zahtevajo usklajen pristop široke palete šolskega osebja.

- Projekti se morajo osredotočati na razvijanje, preskušanje in izvajanje tečajev, uporabo učnih gradiv in metod ter inovativnih strategij (npr. skupinsko učenje).

1.2.3. Prednostna naloga 3: Vodenje šol

Ker šolsko okolje postaja vedno bolj kompleksno, so postale spretnosti in znanja šolskega vodstva, kot so ravnatelji ali predstojniki, bistvenega pomena za uspeh šol, vendar pa so ti redko vključeni v programe usposabljanja za učitelje.

- Projekti se morajo osredotočati na razvijanje, preskušanje in uporabo pristopov za zagotavljanje praktičnega usposabljanja za vodenje in upravljanje šole ter podporo razvijanju kulture vrednotenja na šolah.

1.2.4. Prednostna naloga 4: Učenje jezikov in jezikovna raznolikost

Projekti se morajo zlasti osredotočati na razvijanje, preskušanje in izvajanje učnih načrtov, tečajev ali uporabo gradiv, metodoloških ali pedagoških strategij na področjih, kot so:

- zgodnje učenje jezikov;
- razvijanje in širjenje orodij za poučevanje in učenje tujih jezikov, ki se bolj poredko uporabljajo in poučujejo;⁹
- poučevanje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku (CLIL) ter
- preverjanje posameznikovih jezikovnih znanj.

1.2.5. Prednostna naloga 5: Izboljšanje pismenosti

Pismenost med dijaki v EU se ne izboljšuje in v nekaterih primerih celo upada. Kulturo branja vedno bolj ogroža konkurenčna privlačnost novih medijev. Obstaja posebna potreba po okrepitevi motivacije za pridobivanje in razvijanje pismenosti, zlasti med fanti. Pismenosti priseljencev in družbeno-gospodarsko prikrajšanih je treba pogosto posvečati posebno pozornost.

⁸ [Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje \(2006/962/ES\), UL L 394/10, 30.12.2006](#). Osem ključnih kompetenc: 1. sporazumevanje v maternem jeziku; 2. sporazumevanje v tujih jezikih; 3. matematična usposobljenost ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji; 4. digitalna pismenost; 5. učenje za učenje; 6. socialne in državljanske kompetence; 7. samoiniciativnost in podjetnost; 8. kulturna zavest in izražanje.

⁹ To se nanaša na jezike, ki se ne poučujejo pogosto, ne glede na to, ali so uradni jeziki sodelujočih držav programa Vseživljenjsko učenje, jeziki „regionalnih manjšin“ ali priseljencev, kjer lahko projekti pomagajo pri izboljšanju kakovosti poučevanja teh jezikov, dostopa do priložnosti za njihovo učenje, spodbujanju priprave, prilagajanja in izmenjave učnih gradiv ter spodbujanju izmenjave informacij in najboljših praks na tem področju.

- Projekti se morajo osredotočati na razvijanje, preskušanje in uporabo gradiv, izvajanje tečajev, novih pedagoških metod in strategij, namenjenih za izboljšanje poučevanja in učenja spretnosti na področju pismenosti.

1.2.6. Prednostna naloga 6: Digitalna izobraževalna vsebina in storitve

Obstaja potreba po spodbujanju in krepitvi spretnosti in znanja učiteljev, da se kar najbolje izkoristijo nove priložnosti, ki jih ustvarjajo digitalna izobraževalna vsebina in storitve vseh vrst, ki so komercialno dostopne ali neformalno razvite.

- Projekti se morajo osredotočati na razvijanje, preskušanje in uporabo gradiv, izvajanje tečajev in novih pedagoških metod, namenjenih izboljšanju uporabe kakovostne digitalne vsebine pri poučevanju na šolah, zlasti v povezavi s pridobivanjem ključnih kompetenc.

1.3. Mreže

Prednost bodo imele naslednje teme:

1.3.1. Prednostna naloga 1: Razvoj ponudbe predšolskega in zgodnjega učenja

Mreže morajo v okviru te prednostne naloge zagotoviti forum za ponudnike, raziskovalne ustanove in združenja pri zagotavljanju predšolskega in zgodnjega učenja, pri čemer s skupno odgovornostjo sodelujejo starši. Obsegati morajo naslednje:

- prepoznavanje, izmenjavo ter nadgradnjo izkušenj in dobre prakse pri zagotavljanju predšolskega in zgodnjega učenja;
- pedagoške pristope, ki spodbujajo ustvarjalnost pri otrocih že v zgodnjem otroštvu;
- zgodnje učenje jezikov;
- opredelitev tem za večstranske projekte in drugo sodelovanje na evropski ravni.

1.3.2. Prednostna naloga 2: Vodenje šol

Šolski ravnatelji imajo pomembno vlogo pri upravljanju in vodenju šol. Kot v večini organizacij, kjer je vodenje deljeno, se od vsega osebja na odgovornih položajih zahtevajo vodstvene sposobnosti.

Mreže se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočati na:

- izboljšanje priprave in usposabljanja učinkovitega šolskega vodstva;
- širjenje boljšega razumevanja vloge šolskega vodstva.

1.3.3. Prednostna naloga 3: Podpora podjetništvu in povezavam z delovnim okoljem

Mreže morajo v okviru te prednostne naloge obsegati naslednje:

- uspešen prehod med osnovnim izobraževanjem, nadaljnjim usposabljanjem in poklicno potjo, vključno z usmerjanjem in svetovanjem;
- razširjanje in uporabo rezultatov projektov Comenius, druge evropske ukrepe in druge aktivnosti na področju „šolstva in delovnega okolja“;
- izmenjavo izkušenj in povezovanje zainteresiranih strani v mreže (strokovnjakov, ustanov itd.) z namenom povečanja prispevka šol k zmanjšanju nezaposlenosti mladih;
- opredeljevanje načinov razvijanja samoiniciativnosti in podjetnosti med učenci in učitelji.

1.3.4. Prednostna naloga 4: Digitalna izobraževalna vsebina in storitve

Mreže se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočiti na:

- zbiranje, potrjevanje in razširjanje digitalne vsebine ter njeno vključevanje v nacionalne in regionalne izobraževalne sisteme;
- zagotovitev, da je vsebina večjezična ter odraža evropske vrednote in etiko;
- zagotavljanje storitev in svetovanja v povezavi z avtorskimi pravicami, licenciranjem, zagotavljanjem kakovosti, javno-zasebnimi partnerstvi in večjezičnostjo;
- spodbujanje digitalne izobraževalne vsebine v povezavi s ključnimi kompetencami ter spodbujanje učiteljev h kreativni uporabi digitalne tehnologije in virov.

1.3.5. Prednostna naloga 5: Ustvarjanje privlačnejšega naravoslovnega izobraževanja

Mreže se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočiti na:

- približevanje naravoslovja dijakom na srednješolski ravni, da jim te postanejo privlačnejše;
- razvijanje in zagotavljanje informacij o prihodnjem naravoslovnem študiju ali poklicih;
- ukrepe za zmanjšanje razlik po spolu v naravoslovnem izobraževanju in poklicih.

1.3.6. Prednostna naloga 6: Razvoj izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami, tako da bodo vključeni vsi mladi, zlasti tisti s posebnimi potrebami

Ta prednostna naloga bi okrepila politike, ki si prizadevajo za vključevanje izobraževanja za udeležence s posebnimi potrebami v redno izobraževanje, in preoblikovanje posebnih šol v centre znanja, ki bi podpirali različne podvrsti izobraževanja za udeležence s posebnimi potrebami. Vključevala naj bi tudi potrebe po usposabljanju pedagoških delavcev v šolah in odpiranje šol v okolje.

2. ERASMUS – VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE, VKLJUČNO S POKLICNIM IZOBRAŽEVANJEM IN USPOSABLJANJEM NA VIŠJI RAVNI

Uvod: Okvir politike

Cilj politike EU na področju visokošolskega izobraževanja je podpreti reforme sistemov visokošolskega izobraževanja držav članic s povečanjem njihove usklajenosti in odzivnosti na potrebe družbe znanja. Reforme so potrebne zaradi reševanja izzivov globalizacije ter usposabljanja in prekvalifikacije evropske delovne sile. Visokošolskim zavodom morajo omogočiti, da igrajo svojo vlogo v Evropi znanja in znatno prispevajo k lizbonski strategiji za rast in delovna mesta.

Komisija je v okviru svojih razmišljanj o posodobitvi univerz določila tri glavna področja reform v visokošolskem izobraževanju:

- Reforma učnega načrta: sistem treh ciklov (diplomski – podiplomski – doktorski), učenje, ki temelji na sposobnostih, prilagodljive učne poti, priznavanje kvalifikacij in usposobljenosti, mobilnost, vse v skladu z bolonjskim procesom.
- Reforma upravljanja: avtonomnost in odgovornost visokošolskih zavodov, strateška partnerstva, zagotavljanje kakovosti.
- Reforma financiranja: različni dohodki visokošolskih zavodov, šolnine, nepovratna sredstva in posojila, pravičnost in dostopnost, ciljno usmerjeno financiranje EU.

Komisija je maja 2006 objavila sporočilo *Uresničevanje agende za posodobitev univerz: izobraževanje, raziskave in inovacije*,¹⁰ ki določa devet ukrepov, potrebnih za uresničevanje agende za posodobitev visokošolskih ustanov in omenjena tri področja reform: 1) odstranjevanje ovir v visokošolskih ustanovah v Evropi; 2) zagotavljanje dejanske avtonomnosti in odgovornosti visokošolskih ustanov; 3) zagotavljanje spodbud za strukturirana partnerstva s poslovno skupnostjo; 4) zagotovitev pravega nabora spretnosti in kompetenc za trg dela; 5) zmanjšanje primanjkljaja finančnih sredstev in povečanje učinkovitosti dela na področju izobraževanja in raziskav; 6) okrepitev interdisciplinarnosti in transdisciplinarnosti; 7) aktiviranje znanja prek sodelovanja z družbo; 8) nagrajevanje odličnosti na najvišji ravni; 9) večja vidnost in privlačnost Evropskega visokošolskega prostora in Evropskega raziskovalnega prostora v svetu.

Visokošolski zavodi so pozvani k polnemu sodelovanju v trikotniku znanja (izobraževanje, raziskave in inovacije) ter k vključevanju v projekte, ki se osredotočajo na okrepljeno sodelovanje med visokošolskimi zavodi in podjetji, kar je prednostna naloga, poudarjena v predlogu Komisije za ustanovitev Evropskega tehnološkega inštituta¹¹ in zelo pomembna za visokošolsko izobraževanje na splošno.

¹⁰ [COM\(2006\)208](#).

¹¹ http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html.

Največja pozornost bo še vedno posvečena izvajanju Priporočila o nadaljnjem evropskem sodelovanju pri zagotavljanju kakovosti¹² iz leta 2006, pa tudi izvajanju Evropskega kvalifikacijskega okvira in krepitvi njegove povezave z okvirom kvalifikacij evropskega visokošolskega prostora. Lizbonska strategija in bolonjski proces bosta še naprej predstavljala okvir za načrt politike za visokošolsko izobraževanje ob ustreznem upoštevanju sklepov EU in ministrskih srečanj v Bologni.

Uvod: Posebni in operativni cilji programa Erasmus

Posebni cilji programa Erasmus, kakor so določeni v členu 21.1 Sklepa o programu, so:

- (a) podpiranje uresničevanja evropskega visokošolskega prostora;
- (b) krepitev prispevka visokošolskega in poklicnega izobraževanja na višjih stopnjah v procesu inovacij.

Operativni cilji programa Erasmus, kakor so določeni v členu 21.2 Sklepa o programu, so:

- (a) izboljšanje kakovosti in povečanje mobilnosti študentov in učnega osebja po Evropi, tako da bi bilo do leta 2012 v sklopu programa Erasmus in njegovih predhodnih programov v študentsko mobilnost vključenih najmanj 3 milijone posameznikov;
- (b) izboljšanje kakovosti in povečanje večstranskega sodelovanja med visokoškolskimi zavodi v Evropi;
- (c) povečanje stopnje preglednosti in združljivosti med kvalifikacijami, pridobljenimi v visokoškolskem izobraževanju in na višjih ravneh poklicnega izobraževanja v Evropi;
- (d) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega sodelovanja med visokoškolskimi zavodi in podjetji;
- (e) omogočanje razvoja inovativnih praks v izobraževanju in usposabljanju na terciarni ravni ter njihov prenos, vključno s prenosom iz ene države udeleženke v ostale;
- (f) podpora razvijanju inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT.

Prednostne naloge za akcije programa Erasmus

2.1. Mobilnost

Mobilnost študentov, vključno s prakso študentov v podjetjih, ter učnega in drugega osebja

Mobilnost študentov in učnega osebja ima ključno vlogo pri vzpostavljanju evropskega visokošolskega prostora. Institucije, ki sodelujejo v programu Erasmus, so pozvane, naj povečajo mobilnost študentov zaradi študija in prakse, da bi dosegli cilj 3 milijonov študentov do leta 2012, ter povečajo mobilnost pedagoških in drugih delavcev.

Visokošolske organizacije bi morale zagotoviti visoko kakovost pri organiziranju mobilnosti študentov in

¹² [Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. februarja 2006 o nadaljnjem evropskem sodelovanju pri zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu, UL L 64, 4.3.2006.](#)

zaposlenih, kot je podrobno navedeno v Univerzitetni listini Erasmus in Evropski listini kakovosti za mobilnost¹³.

V okviru mobilnosti študentov niso določene nobene prednostne teme na evropski ravni glede akademskih področij, čeprav lahko nacionalni organi objavijo take prednostne naloge za posamezno državo. Splošni cilj je doseganje uravnotežene geografske in predmetne pokritosti v EU.

V okviru mobilnosti zaposlenih bo imelo prednost zagotavljanje večje mobilnosti delavcev iz podjetij v izobraževalne in visokošolske zavode.

Erasmus Intenzivni programi (IP)

Prednost bodo imeli programi, ki:

- so osredotočeni na predmetna področja, katerim krajši programi prinašajo posebno dodano vrednost;
- dokažejo, da so dejavnosti sodelujočih institucij v celoti priznane in se zanje podeljujejo kreditne točke;
- so del integriranih študijskih programov, s katerimi se pridobijo priznane dvojne ali skupne diplome;
- predstavljajo močan multidisciplinaren pristop;
- uporabljajo orodja in storitve IKT za podporo pripravi in spremljanju IP, s tem pa prispevajo k ustvarjanju uravnotežene učeče se skupnosti na zadevnih vsebinskih področjih.

Intenzivni jezikovni tečaji Erasmus (EILC)

Prednost bodo imeli organizatorji tečajev, ki:

- dokažejo, da so sposobni organizirati in zagotoviti izvedbo EILC;
- dokažejo, da so v celoti priznani in da se zanje podeljujejo kreditne točke.

2.2. Večstranski projekti

Prednost bodo imeli predlogi, ki se osredotočajo na področja in teme, ki jih projekti, že financirani v okviru tega ukrepa, ne pokrivajo dovolj.

2.2.1. Projekti razvoja študijskih programov

Projekti razvoja študijskih programov so namenjeni podpori procesu inovacij in izboljšanju visokošolskega poučevanja. Predlagajo se lahko v kateri koli akademski disciplini.

Prednost bodo imeli projekti, katerih namen je razvijanje ali preučitev enega ali več od naslednjega:

¹³ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o transnacionalni mobilnosti v Skupnosti zaradi izobraževanja in usposabljanja: Evropska listina kakovosti za mobilnost (2006/961/ES). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

- integriranih programov, ki pokrivajo celoten študijski cikel (diplomska, podiplomska ali doktorska raven) in s katerimi se pridobi dvojna ali skupna diploma;
- učnega načrta in modulov nadaljnjega izobraževanja, namenjenih nadgradnji prej pridobljenega znanja;
- modulov poučevanja na zelo interdisciplinarnih področjih ali na področjih s posebno potrebo po močnem nadnacionalnem sodelovanju pri poučevanju.

2.2.2. *Projekti, osredotočeni na spodbujanje sodelovanja med visokošolskimi zavodi in podjetji*

Prednost bodo imeli projekti:

- v katerih imajo pomembno vlogo za partnerji izven akademskih krogov, zlasti podjetja (zlasti mala in srednja podjetja), strokovne organizacije, gospodarske zbornice, socialni partnerji ter lokalni/regionalni organi;
- ki krepijo povezave med študijem in prihodnjimi potrebami po spretnostnih in delovnih mestih, na primer s spodbujanjem prispevka gospodarstva k oblikovanju in vsebini predmetov;
- ki razvijajo izobraževalne storitve, kot so posebni moduli za nadgradnjo znanja in spretnosti zaposlenih (vključno z jezikovnim znanjem za izboljšanje konkurenčnosti), programi za izredne študente, poklicno usposabljanje na višji ravni itd.;
- ki oblikujejo strategije za spodbujanje izmenjav in sodelovanja med visokošolskimi zavodi in podjetji;
- ki spodbujajo podjetništvo, ustvarjalno mišljenje in inovativne pristope kot del študijskega programa za študente ter kot znanje in spretnosti učiteljev/raziskovalcev;
- ki vključujejo oceno potreb po spretnostih in delovnih mestih v prihodnosti zaradi boljšega prilagajanja spretnosti prihodnjim potrebam trga dela.

2.2.3. *Projekti za podporo agende za posodobitev visokošolskih zavodov*

Prednost bodo imeli projekti, ki visokošolskim zavodom pomagajo pri razvijanju ene ali več naslednjih točk:

- strategij za posodobitev akademskih dejavnosti in doseganje njihove večje preglednosti (npr. z opisom kvalifikacij kot učnih izidov) ter za krepitev usmerjanja;
- ukrepov za upravljanje in financiranje, zaradi katerih bodo institucije bolj odzivne na potrebe trga dela, državljanov in družbe nasploh;
- strategij vseživljenjskega učenja (ki povezujejo visoko šolstvo s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter priznavanjem znanja), katerih cilj je zagotavljanje pomoči visokošolskim zavodom pri preobrazbi v „centre permanentnega izobraževanja“ ali „centre odprtega učenja“ za njihovo regijo;
- ukrepov za izboljšanje kakovosti njihovega delovanja in prispevanje k njihovem sprejemanju odgovornosti;
- boljše ureditve dostopa ljudi z neformalno ali priložnostno pridobljenim znanjem ali z drugimi kvalifikacijami, kot so tiste, pridobljene s predhodnim izkustvenim učenjem;
- strategij za povečanje privlačnosti visokošolskih zavodov in učinkovitejše obveščanje širše javnosti o njihovem delu.

2.2.4. *Projekti virtualnih univerzitetnih središč*

Prednost bodo imeli projekti, ki so dokazano vključeni v globalno strategijo za učinkovito vključevanje IKT v sodelujoče visokošolske zavode in katerih cilj je eno ali več od naslednjega:

- razvijanje in razširjanje ponovno uporabnih pristopov na evropski ravni za vzpostavitev in vzdrževanje virtualnih univerzitetnih središč; zagotavljanje odprtih izobraževalnih virov, z zagotavljanjem obravnavanja organizacijskih in tehničnih vprašanj ter vprašanj, povezanih s kakovostjo, za izmenjavo vsebine in enostaven dostop do nje na evropski ravni;
- razvijanje ali preučitev integriranih programov, ki obsegajo celoten študijski cikel (diplomske, podiplomske ali doktorske raven) in s katerimi se pridobi dvojna ali skupna diploma ter v katerih se orodja in storitve IKT uporabljajo za omogočanje virtualne mobilnosti študentov in osebja;
- spodbujanje sodelovanja in izmenjave strateških izkušenj med nosilci odločanja na področju razvoja virtualnih univerzitetnih središč z glavnim poudarkom na vplivu, dodani vrednosti in koristih IKT.

2.3. **Tematske mreže**

Obstajata dve vrsti tematskih mrež Erasmus:

- *Akadske mreže*, namenjene spodbujanju inovativnosti v določeni stroki, nizu strok ali na multidisciplinarnem področju.
- *Strukturne mreže*, namenjene za pomoč pri izboljšanju in posodobitvi določenega vidika visokošolske organiziranosti, vodenja, upravljanja ali financiranja.

Osnovni minimalni nabor aktivnosti, ki jih mora izvesti vsaka vrsta mreže, je v celoti opisan v Vodniku po programu vseživljenjskega učenja. Vse mreže morajo združevati primerno vrsto ustreznih zainteresiranih strani, na katere se nanaša obravnavana tema.

Prednost bodo imeli predlogi za mreže, ki se osredotočajo na predmetna področja in teme, ki jih mreže, že financirane v okviru tega ukrepa, ne pokrivajo dovolj (glej točko 2.3.1). Prednost bodo imele tudi mreže, za katere se je cikel financiranja končal in je bilo predlagano njihovo nadaljevanje, pod pogojem da se lahko poleg velike učinkovitosti v preteklosti (npr. dosežki in učinek) dokaže, da se bodo v mreže uvedle pomembne spremembe (npr. glede njihovih dejavnosti, metodološkega pristopa in geografske pokritosti).

Prednostne naloge v okviru obeh vrst mrež so:

2.3.1. *Akadske mreže*

Projekti, ki se osredotočajo na eno od naslednjih predmetnih področij:

- zakonodaja,
- ekonomija,
- literatura,
- povezava med kulturo in izobraževanjem,
- filozofija,

- matematika,
- študije o evropski integraciji,
- medkulturnost in večjezičnost,
- izobraževanje učiteljev,
- trajnostni razvoj, vključno z vprašanji glede energetike in podnebnih sprememb,
- telesna vzgoja in šport,
- podjetništvo in inovacije.
- meddisciplinarne teme.

2.3.2. *Strukturne mreže*

➤ *Dostop do visokošolske izobrazbe*

Ključna vprašanja vključujejo širitev dostopa za netradicionalne učence, kot so strokovni delavci, starejši učenci in osebe z neformalnimi kvalifikacijami, ter priznavanje predhodnega neformalnega izobraževanja in učenja ter priložnostnega učenja.

➤ *„Trikotnik znanja“ izobraževanja, raziskav in inovacij*

Ključna vprašanja vključujejo okrepitev povezav med visokošolskim poučevanjem in raziskovanjem ter njegovo uporabo v industriji in podjetjih ter vzpostavitev učnih regij, osredotočenih na univerze kot gonilno silo regionalnega razvoja.

➤ *Vodenje visokošolskih zavodov*

Ključna vprašanja vključujejo krepitev avtonomnosti in odgovornosti univerz, izboljšane sisteme vodenja zaposlenih ter izvajanje notranjih in zunanjih mehanizmov zagotavljanja kakovosti v skladu s standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru, sprejetimi v Bergnu leta 2005.

3. LEONARDO DA VINCI – OSNOVNO IN NADALJNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE (PIU)

Uvod: Okvir politike

Okvir politike za program Leonardo da Vinci je še naprej kopenhagenski proces, kakor je bil posodobljen z Maastrichtskim sporočilom (2004) in nedavno s Helsinškim sporočilom (2006). Proces se osredotoča predvsem na povečanje privlačnosti, kakovosti in učinkovitosti sistemov poklicnega izobraževanja in usposabljanja, izboljšanje preglednosti, informacijske in usmerjevalne sisteme, priznavanje usposobljenosti in kvalifikacij ter krepitev evropske razsežnosti. V obdobju do leta 2010 bodo na aktivnost programa vplivale posebne pobude za spodbujanje nadaljnjega razvoja, preskušanja in izvajanja skupnih evropskih orodij za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Te vključujejo razvijanje in preskušanje evropskega sistema kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET), izvajanje Evropskega ogrodja kvalifikacij (EQF) in spremljanje izvajanja sklepov Sveta o zagotavljanju kakovosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju iz leta 2004. Te dejavnosti bodo prispevale h krepitvi vzajemnega učenja, sodelovanja ter izmenjavi izkušenj in strokovnega znanja.

Posebna pozornost bo namenjena pospeševanju sodelovanja sektorjev, organizacij socialnih partnerjev in podjetij, zlasti malih in srednje velikih podjetij (MSP), v vseh dejavnostih programa Leonardo da Vinci.

Uvod: Posebni in operativni cilji programa Leonardo da Vinci

Posebni cilji programa Leonardo da Vinci iz člena 25.1 Sklepa o programu so:

- (a) podpora vključenim v usposabljanje in nadaljnje usposabljanje za pridobitev in uporabo znanja, spretnosti in kvalifikacij z namenom olajšati njihov osebni razvoj, zaposljivost in vključenost na evropskem trgu dela;
- (b) podpora izboljšavam kakovosti in inovacij v sistemih, institucijah in praksi na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
- (c) povečanje privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter mobilnosti za delodajalce in posameznike ter olajšanje mobilnosti udeležencev usposabljanja, ki so zaposleni.

Operativni cilji programa Leonardo da Vinci iz člena 25.2 Sklepa o programu so:

- (a) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega mobilnosti po Evropi za osebe, udeležene v osnovnem poklicnem izobraževanju in usposabljanja ter v nadaljnjem usposabljanju, tako da bi se število praks v podjetjih povišalo na najmanj 80 000 na leto do konca programa Vseživljenjsko učenje;
- (b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega sodelovanja med institucijami ali organizacijami, ki zagotavljajo izobraževalne možnosti, podjetji, socialnimi partnerji ter drugimi ustreznimi organi v Evropi;
- (c) omogočanje razvoja inovativnih praks na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, razen na terciarni ravni, ter njihov prenos, vključno s prenosom iz ene sodelujoče države v ostale;

- (d) izboljšanje preglednosti in priznanje kvalifikacij ter sposobnosti, vključno s tistimi, pridobljenimi z neformalnim izobraževanjem in učenjem ter priložnostnim učenjem.
- (e) spodbujanje učenja živih tujih jezikov;
- (f) podpora razvijanju inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT.

Treba je opozoriti, da se lahko nacionalni organi v okviru akcij mobilnost in projektov „prenosa inovacij“ v okviru programa Leonardo da Vinci odločijo za nekatere dodatne prioritete, kot so vsebinska področja, ciljne države itd. Te prioritete morajo biti skladne z evropskimi prioritetami iz tega dokumenta in dogovorjene s Komisijo. Javnosti bodo sporočene prek posebnih nacionalnih razpisov ali spletnih strani nacionalnih agencij.

Prednostne naloge za akcije programa Leonardo da Vinci

3.1. Mobilnost in partnerstva

Močno poudarjena je kakovost organizacije mobilnosti, vključno s pedagoškimi, jezikovnimi in kulturnimi pripravami in dogovori za bivanje v tujini na podlagi načel, določenih v Evropski listini kakovosti za mobilnost, da se optimizira vpliv izkušenj z mobilnostjo.

Mobilnost oseb za namen poklicnega usposabljanja in strokovnjakov v poklicnem izobraževanju in usposabljanju

Ta akcija vključuje dve vrsti mobilnosti:

- (1) mobilnost udeležencev v kakršni koli obliki osnovnega poklicnega usposabljanja in oseb na trgu dela v nadaljnjem poklicnem usposabljanju.

Prednost bodo imeli projekti za organizacijo mobilnosti udeležencev usposabljanja, tj. oseb v dualnem sistemu za usposabljanje vajencev ali drugem sistemu poklicnega izobraževanja na podlagi alternativnega učenja ali z delom povezanega usposabljanja v podjetjih;

- (2) mobilnost strokovnih delavcev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Prednost bo imelo:

- razvijanje kompetence učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev;
- sodelovanje z malimi in srednjimi podjetji.

Partnerstva Leonardo da Vinci

Ni prednostnih tem.

3.2. Večstranski projekti

Ta akcija v okviru programa Leonardo da Vinci vključuje naslednji dve vrsti projektov:

- večstranske projekte za prenos inovacij (decentralizirano upravljanje),
- večstranske projekte za razvoj inovacij (centralizirano upravljanje).

Učenje jezikov za poklic (VOLL) in poučevanje nejezikovnih predmetov v tujem jeziku (CLIL) so prednostne naloge, ki veljajo za vse projekte Leonardo.

3.2.1. Prednostna naloga 1: Preglednost in priznavanje sposobnosti in kvalifikacij

Projekti v okviru te prednostne naloge so namenjeni podpori razvoja nacionalnih in sektorskih sistemov kvalifikacij in okvirov, ki vključujejo skupna evropska orodja, razvita za spodbujanje preglednosti in priznavanja, kot so mapa Europass, sistem ECVET in Evropski kvalifikacijski okvir (EQF). Podpirati morajo preskušanje in uporabo elementov takšnih okvirov, kot so:

- opis kvalifikacij glede na učne rezultate;
- razporejanje kvalifikacij PIU v osem referenčnih ravni EQF z nacionalnimi okviri kvalifikacij in sistemi;
- načrtovanje kvalifikacij v prenosljivih enotah učnih rezultatov z dodelitvijo kreditnih točk;
- načrtovanje programov PIU s prilagodljivimi instrumenti za potrjevanje, prenos in priznavanje učnih rezultatov, doseženih v formalnem, neformalnem in priložnostnem okviru;
- združevanje in nadaljnje razvijanje evropskih orodij in okvirov ali njihove uporabe v posameznih sektorjih.

3.2.2. Prednostna naloga 2: Razvijanje kakovosti in privlačnosti sistema in praks PIU

Projekti morajo v okviru te prednostne naloge:

- razviti in preskusiti postopke zagotavljanja kakovosti v osnovnem usposabljanju ter v nadaljnjem poklicnem izobraževanju in usposabljanju, vključno z uporabo Evropskega referenčnega okvira zagotavljanja kakovosti;¹⁴
- pospeševati razvoj visokokakovostnih poti PIU, ki vodijo do nemotenih prehodov v delovno okolje in/ali napredovanja v nadaljnje in visokošolsko izobraževanje, ter spodbujati usmerjanje in svetovanje na vseh ravneh;
- krepijo upravljanje in privlačnost sistemov PIU z večjim sodelovanjem s socialnimi partnerji in vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

3.2.3. Prednostna naloga 3: Razvijanje spretnosti in sposobnosti učiteljev, vodij usposabljanja in mentorjev PIU

Projekti morajo v okviru te prednostne naloge upoštevati potrebo po razvijanju spretnosti in sposobnosti v PIU ter pri svetovalcih, vključno z njihovim stalnim spopolnjevanjem in njihovim učenjem jezikov. Predlogi morajo vključevati vse naslednje:

¹⁴ Evropski referenčni okvir zagotavljanja kakovosti je referenčni sistem, katerega cilj je pomagati državam članicam in sodelujočim državam pri razvijanju, izboljšanju, spremljanju in ocenjevanju njihovih lastnih sistemov in praks na podlagi skupnih načel in meril.

- razvijanje vloge strokovnjakov PIU kot odgovor na sistematične spremembe, kot je premik k učnim rezultatom in sistemom, ki temeljijo na sposobnostih;
- krepitev povezave med strokovnjaki PIU in poklicnim življenjem (podjetja, delovne organizacije itd.);
- razvijanje njihove pedagoške usposobljenosti in njihovega sodelovanja pri razvoju kurikulumov.

3.2.4. Prednostna naloga 4: Razvoj poklicnih spretnosti ob upoštevanju potreb trga dela

V okviru te prednostne naloge bi morali projekti podpirati tesne povezave z delovnim življenjem, da bi se poklicno izobraževanje in usposabljanje začelo bolj odzivati na potrebe trga dela. Cilj projektov bi moralo biti izboljšanje ugotavljanja in predvidevanja spretnosti in kompetenc po sektorjih ter njihovo vključevanje v izvajanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Predvideva tudi spodbujanje integracije učenja in dela. Predlogi bi morali vključevati:

- razvijanje vključevanja različnih zainteresiranih strani v prizadevanja, da bi se poklicno izobraževanje in usposabljanje bolj odzivalo na potrebe trga dela z upoštevanjem sistemskih sprememb, kot sta premik k učnim izidom in sistemom, ki temeljijo na kompetencah;
- razvoj in preskušanje skupnih sektorskih metod za predvidevanje potreb po spretnostih, ki bodo vključevale gospodarske družbe/sektorske organizacije/socialne partnerje v poklicnem izobraževanju in usposabljanju;
- krepitev integracije učenja in dela s spodbujanjem bolj za učenje ugodnega okolja na delovnem mestu, usposabljanje na delovnem mestu in vajeništvo kot osnovo za razvoj poklicnih spretnosti, ki ustrezajo potrebam trga dela.

3.2.5. Prednostna naloga 5: Zviševanje ravni usposobljenosti ogroženih skupin

Projekti se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočati na:

- vključevanje skupin s posebnimi težavami na trgu dela, npr. tistih, ki so se predčasno prenehali šolati, invalidnih oseb, priseljencev in oseb z migracijskim ozadjem ter etničnih manjšin, z razvijanjem njihovih spretnosti, povezanih z delom, in sposobnosti;
- povečanje interesa in sodelovanja moških in žensk na tistih področjih PIU, na katerih so še vedno premalo zastopani;
- dejavnosti za odpravo težav, ki jih povzročajo demografske spremembe, kot je ohranitev zaposlitve starejših delavcev.

Ta aktivnost bo državam članicam pomagala pri doseganju meril uspešnosti, določenih za udeležbo v izobraževanju in usposabljanju do leta 2010.

3.3. Mreže

Projekti morajo v okviru te akcije podpreti sodelovanje med udeleženci PIU, podjetji, gospodarskimi sektorji, socialnimi partnerji in izobraževalnimi organizacijami na sektorski ravni. Mreže morajo podpreti naslednje:

3.3.1. *Mreže ECVET*

Podpora preskušanju evropskega sistema prenašanje kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET)¹⁵ v naslednjih ključnih sektorjih:

- proizvodnja in vzdrževanje avtomobilov;
- predelovalna industrija, zlasti kemična industrija;
- prevoz in logistika;
- gradbeništvo;
- hotelirstvo in gostinstvo;
- trgovina;
- sektor obrtništva.
- bančništvo, zavarovalništvo in finančne storitve.

3.3.2. *Mreže zainteresiranih strani*

- Opredelitev in razširjanje dobre prakse usposabljanja v posameznih sektorjih in v celotnem PIU.
- Razvoj in okrepitev sodelovanja med ponudniki PIU in podjetji.

¹⁵ http://ec.europa.eu/education/policies/educ/ecvet/com180_en.pdf

4. GRUNDTVIG – IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH IN DRUGE IZOBRAŽEVALNE POTI

Uvod: Okvir politike

Splošni cilj politike Evropske unije povečati gospodarsko rast, konkurenčnost in socialno vključenost (lizbonska strategija) predstavlja okvir za program Grundtvig, katerega cilj je odzivanje na dvojni izziv na eni strani izobraževanja velikega števila odraslih, ki so se predčasno prenehali šolati, ali ki, v primeru številnih priseljencev, nikoli niso imeli možnosti za pridobitev šolske izobrazbe, in na staranje prebivalstva na drugi strani. Izobraževanje odraslih pomaga obravnavati te izzive z omogočanjem izboljšanja znanja in sposobnosti obeh kategorij posameznikov.

Izobraževanje odraslih je bistveni del vseživljenjskega učenja. Vendar pa sodelovanje odraslih v procesu izobraževanja in usposabljanja ni samo omejeno, temveč tudi neuravnoteženo. Za tiste z najnižjo izobrazbo je najmanj verjetno, da bodo sodelovali v procesu učenja. V primerjavi z 12,5 % ciljno stopnjo sodelovanja v procesu izobraževanja odraslih do leta 2010, ki so jo določile države članice, je bila povprečna stopnja leta 2006 9,6 %, z velikimi razlikami med državami, od 1,3 % do 29 %.

Za obravnavanje teh vprašanj in drugih izzivov, s katerimi se sooča Evropa, kot so demografske spremembe, hiter razvoj v drugih regijah sveta in revščina v povezavi z družbeno vključenostjo, je Komisija v letu 2006 objavila sporočilo „Izobraževanje odraslih: za učenje ni nikoli prepozno“¹⁶. To sporočilo poudarja pomen izobraževanja odraslih za podporo zaposlovanja odraslih, njihove mobilnosti na trgu dela, njihovega pridobivanja ključnih kompetenc, hkrati pa spodbuja socialno vključujoč trg dela in družbo.

Sporočilu je septembra 2007 sledil akcijski načrt¹⁷, ki opredeljuje, kako bi lahko države članice in druge zainteresirane strani ob podpori na evropski ravni razvijale uspešne in učinkovite sisteme učenja odraslih.

Odločilnega pomena je povečati sodelovanje v procesu izobraževanja odraslih in ga enakomerneje razporediti. Okrepiti je treba kulturo kakovosti, posvečati posebno pozornost učencem, strokovnemu razvoju osebja, ponudnikom, pa tudi posredovanju znanja. Uvedba sistemov za priznavanje in potrjevanje neformalnega izobraževanja in učenja ter priložnostnega učenja je bistvenega pomena za pomoč pri motivaciji odraslih. In končno, izboljšati je treba kakovost in primerljivost podatkov o izobraževanju odraslih kot podlago za prihodnje oblikovanje politike.

Uvod: Posebni in operativni cilji programa Grundtvig

Posebni cilji programa Grundtvig iz člena 29.1 Sklepa o programu so:

- (a) odzivanje na izzive izobraževanja starajočega se prebivalstva v Evropi;
- (b) pomoč odraslim pri iskanju poti do izboljšanja znanja in sposobnosti.

¹⁶ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf

¹⁷ http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf

Operativni cilji programa Grundtvig iz člena 29.2 Sklepa o programu so:

- (a) izboljšanje kakovosti in dostopnosti mobilnosti po Evropi za osebe, ki se udeležujejo izobraževanja odraslih, in povečanje njenega obsega, tako da bi bilo do leta 2013 mobilnih najmanj 7 000 posameznikov letno;
- (b) izboljšanje kakovosti in povečanje obsega sodelovanja med organizacijami, ki so del izobraževanja odraslih v Evropi;
- (c) pomoč osebam iz občutljivih družbenih skupin in obrobni družbenih okolij, zlasti starejšim osebam in tistim, ki so zaradi prenehanja izobraževanja brez osnovnih kvalifikacij, da dobijo alternativne možnosti dostopa do izobraževanja odraslih;
- (d) spodbujanje razvoja inovativnih praks v izobraževanju odraslih in njihovem prenosu, med drugim iz sodelujoče države v ostale;
- (e) podpiranje razvijanja inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- (f) izboljšanje pedagoških pristopov in upravljanje organizacij za izobraževanje odraslih.

Prednostne naloge za akcije programa Grundtvig

4.1. Mobilnost in partnerstva

Mobilnost: Stalno strokovno spopolnjevanje za osebje v izobraževanju odraslih

Ni prednostnih tem.

Partnerstva

Ni prednostnih tem.

4.2. Večstranski projekti

Podpora bo na voljo projektom, ki razvijajo inovacije in/ali razširjajo inovacije in dobro prakso z dokazanim učinkom.

4.2.1. Prednostna naloga 1: Ključne kompetence¹⁸

V okviru te prednostne naloge bi morali projekti privedi do konkretnih rezultatov (metod, orodij, gradiv), ki jih je mogoče razširjati, in se osredotočati na:

- širjenje dostopa do osnovnih znanj, kot so pismenost, sporazumevanje v tujih jezikih, matematična usposobljenost, osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji ter digitalna pismenost;

¹⁸ [Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje \(2006/962/ES\), UL L 394/10, 30.12.2006.](#) Osem ključnih kompetenc: sporazumevanje v maternem jeziku; sporazumevanje v tujih jezikih; matematična usposobljenost ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji; digitalna pismenost; učenje za učenje; socialne in državljanske kompetence; samoiniciativnost in podjetnost; kulturna zavest in izražanje.

- pomoč učencem pri razvijanju transverzalnih kompetenc, kot so socialne, državljanske, kulturne in medkulturne kompetence ter podjetništvo, z namenom prilagoditve na spreminjajočo se družbo in zahteve trga dela;
- krepitev samozavesti odraslih in spodbujanje njihove osebne izpopolnitve z razvijanjem njihove kulturne zavesti in sposobnosti ustvarjalnega izražanja.

4.2.2. Prednostna naloga 2: Izboljševanje kakovosti izobraževanja odraslih

V okviru te prednostne naloge bi morali projekti privedi do konkretnih rezultatov (metod, orodij, gradiv), ki jih je mogoče razširjati, in se osredotočati na:

- izboljšanje opredelitve potreb po učenju učiteljev, vodij usposabljanja in drugega osebja;
- razvijanje skupnih pristopov za izboljšanje kakovosti kvalifikacij učiteljev, mentorjev in drugega osebja v izobraževanju odraslih ter posledično prilagoditev njihovega usposabljanja;
- poglobljanje lokalnega in regionalnega sodelovanja med organizacijami za izobraževanje odraslih in drugimi izvajalci učenja ter podjetji v okviru zamisli o „učeči se regiji“;
- izboljšanje zagotavljanja kakovosti storitev in zavodov, vključno z ugotavljanjem, kako se lahko Evropski referenčni okvir zagotavljanja kakovosti za poklicno usposabljanje uporablja v izobraževanju odraslih.

4.2.3. Prednostna naloga 3: Izboljšanje kakovosti, privlačnosti in dostopa do izobraževanja odraslih

V okviru te prednostne naloge bi morali projekti privedi do konkretnih rezultatov (metod, orodij, gradiv), ki jih je mogoče razširjati, in se osredotočati na vidike, kot so:

- motiviranje posameznih učencev, da se zavežejo učenju, vključno s storitvami usmerjanja, strategijami zagotavljanja storitev za širši krog uporabnikov, kampanjami ozaveščanja in partnerstvi s podjetji;
- uporaba IKT in e-učenja za razširitev dostopa do izobraževanja odraslih;
- izboljšanje preglednosti in uporabe kvalifikacij, pridobljenih v izobraževanju odraslih, ter omogočanje dostopa do poklicnega, splošnega in visokošolskega izobraževanja.

4.2.4. Prednostna naloga 4: Izboljšanje validacije neformalnega in priložnostnega učenja

V okviru te prednostne naloge bi se morali projekti osredotočati na pripravo, preskušanje in uporabo metod, orodij in gradiv za:

- izboljšanje potrjevanja rezultatov neformalnega in priložnostnega učenja ob upoštevanju različnih potreb odraslih učencev;
- Izboljšanje validacije neformalnega in priložnostnega učenja za izvajalce izobraževanja odraslih;
- vrednotenje načinov za uporabo obstoječih ogrodij in načel v učenju odraslih kot odziv na posebne potrebe odraslih;

- opredelitev in razširjanje mehanizmov za ocenjevanje usposobljenosti ter priznavanje formalnega, neformalnega izobraževanja in učenja ter priložnostnega učenja priseljencev.

4.2.5. Prednostna naloga 5: Spodbujanje učenja odraslih za marginalizirane in zapostavljene državljane in priseljence

V okviru te prednostne naloge bi morali projekti privedi do konkretnih rezultatov (metod, orodij, gradiv), ki jih je mogoče razširjati, in se osredotočati na vidike, kot so:

- razvijanje pristopov alternativnega učenja za vključevanje ali ponovno vključevanje marginaliziranih ali zapostavljenih državljanov v družbo in na trg dela;
- izmenjavo dobre prakse glede medkulturnega izobraževanja, učenja z marginaliziranimi državljani ter njihove jezikovne in kulturne vključenosti;
- uporabo športa za zagotovitev možnosti za učenje marginaliziranim in zapostavljenim državljanom.

4.2.6. Prednostna naloga 6: Poučevanje in učenje v poznejšem življenjskem obdobju; medgeneracijsko in družinsko učenje

V okviru te prednostne naloge bi morali projekti privedi do konkretnih rezultatov (metod, orodij, gradiv), ki jih je mogoče razširjati, in se osredotočati na vidike, kot so:

- prenos znanja, metod in dobre prakse za izobraževanje starejših državljanov;
- zagotavljanje spretnosti in znanj starejšim državljanom, ki jih potrebujejo za spopadanje s spremembami in za nadaljnje dejavno življenje v družbi;
- okrepitev prispevka starejših k učenju drugih;
- razvoj inovativnih pristopov k medgeneracijskemu in družinskemu učenju.

4.3. Mreže

4.3.1. Prednostna naloga 1: Učenje jezikov v izobraževanju odraslih

Mreže se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočati na:

- izmenjavo znanja in razširjanje dobre prakse glede možnosti za učenje jezikov odraslih;
- opredelitev trenutnih, nastajajočih in prihodnjih potreb za evropsko sodelovanje pri učenju jezikov za odrasle (vključno s formalnim, neformalnim izobraževanjem in učenjem ter priložnostnim učenjem);
- razvijanje strategij za obravnavanje vrzeli v učenju jezikov odraslih, kjer je zagotavljanje znanja trenutno nezadostno;
- razvijanje strategij, načrtov in gradiv za krepitev medkulturnih kompetenc zaposlenih v izobraževanju odraslih;
- razširjanje programov in gradiv za usposabljanje oseb, ki odrasle poučujejo jezike.

4.3.2. Prednostna naloga 2: Akademsko mrežno povezovanje v izobraževanju odraslih

Mreže morajo v okviru te prednostne naloge spodbujati tesnejše sodelovanje in mrežno povezovanje med poučevanjem in raziskavami v zvezi z učenjem odraslih ter ponudniki izobraževanja odraslih in strokovnimi delavci. Osredotočiti se morajo na:

- proučevanje in analizo potreb evropske agende poučevanja in raziskav glede vseživljenjskega učenja nasploh in posebej učenja odraslih;
- proučevanje in analizo sedanjih in prihodnjih teženj v raziskavah permanentnega izobraževanja na univerzitetni ravni ter razprave o njih;
- opredeljevanje učinkovitih modelov financiranja povezovanja v akademske mreže;
- opredeljevanje in spodbujanje tesnejšega sodelovanja in povezovanja v mreže visokošolskih zavodov na področju andragogike/izobraževanja odraslih;
- razvijanje, preskušanje in spodbujanje zagotavljanja kakovosti in orodij za krepitev izobraževanja odraslih;
- analizo posledic nacionalnih reform za sektor učenja odraslih;
- razvoj sodelovanja in sodelovalnih struktur med visokošolskimi zavodi, evropskimi združenji in drugimi telesi, vključenimi v raziskave in razvoj v zvezi z učenjem odraslih.

4.3.3. Prednostna naloga 3: Mrežno povezovanje v izobraževanju odraslih

Mreže se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočiti na:

- krepitev sodelovanja med ponudniki izobraževanja odraslih, nevladnimi organizacijami, civilno družbo, socialnimi partnerji in nosilci odločanja na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni;
- izmenjavo znanja in razširjanje dobre prakse glede možnosti za izobraževanje odraslih v Evropi;
- opredelitev trenutnih, nastajajočih in prihodnjih potreb za evropsko sodelovanje pri učenju in usmerjanju odraslih;
- raziskovanje metod in praks o tem, kako je mogoče povečati sodelovanje odraslih v procesu izobraževanja.

4.3.4. Prednostna naloga 4: Validacija in potrjevanje

Mreže se morajo v okviru te prednostne naloge osredotočiti na:

- izboljšanje potrjevanja rezultatov neformalnega in priložnostnega učenja ob upoštevanju različnih potreb odraslih učencev;
- izboljšanje validacije neformalnega in priložnostnega učenja za izvajalce izobraževanja odraslih;
- vrednotenje načinov za uporabo obstoječih ogrodiv in načel v učenju odraslih kot odziv na posebne potrebe odraslih;
- opredelitev in razširjanje mehanizmov za ocenjevanje usposobljenosti ter priznavanje formalnega, neformalnega izobraževanja in učenja ter priložnostnega učenja priseljencev.

POGLAVJE 2 – PREČNI PROGRAM

Posebni in operativni cilji prečnega programa

Posebni cilji prečnega programa iz člena 32.1 Sklepa o programu so:

- (a) spodbujanje evropskega sodelovanja na področjih, ki pokrivajo dva ali več sektorskih podprogramov;
- (b) pospeševanje kakovosti in preglednosti sistemov izobraževanja in usposabljanja držav članic.

Operativni cilji prečnega programa iz člena 32.2 Sklepa o programu so:

- (a) podpora razvoju politik in sodelovanju na evropski ravni na področju vseživljenjskega učenja, zlasti v okviru lizbonskega procesa in delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010, kakor tudi bolonjskega in kopenhagenskega procesa ter njihovih naslednikov;
- (b) zagotavljanje zadostne količine primerljivih podatkov, statistik in analiz za podlago razvoju politike vseživljenjskega učenja, kakor tudi spremljanje na poti do ciljev in ciljnih vrednosti v zvezi z vseživljenjskim učenjem ter opredelitev področij, ki terjajo posebno pozornost;
- (c) spodbujanje učenja jezikov in podpiranje jezikovne raznolikosti v državah članicah;
- (d) podpiranje razvijanja inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT;
- (e) zagotavljanje primerne priznanja in prikazovanja rezultatov programa Vseživljenjsko učenje ter njihovega vključevanja v širšem smislu.

1. KLJUČNA AKTIVNOST 1– SODELOVANJE PRI POLITIKAH IN INOVACIJAH

1.1 Mobilnost (študijski obiski)

Ta ukrep se osredotoča na spodbujanje razprave, izmenjave in vzajemnega učenja o temah skupnega interesa na ravni EU, spodbujanje kakovostnih pristopov in preglednosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Program študijskih obiskov bo sledil prednostnim nalogam politike izobraževanja in usposabljanja, vključno s prednostnimi nalogami, ki so jih določile države članice. Poleg tega bo posebna pozornost posvečena povezovanju teh tem s cilji delovnega programa za leto 2010.

Prednostne teme za študijske obiske so:

- z dokazi podprto oblikovanje politike in praks;
- inovativni pristopi za izvajanje evropskih instrumentov;
- družbena vključenost in vprašanja integracije;

- izboljšanje privlačnosti in kakovosti PIU;
- učenje v delovnem okolju;
- modeli delitve stroškov v izobraževanju in usposabljanju;
- povečanje sodelovanja odraslih v procesu izobraževanja in usposabljanja (npr. sodelovanje s socialnimi partnerji);
- vključevanje instrumentov izobraževanja in politik zaposlovanja v strategije vseživljenjskega učenja;
- inovativni pristopi k uvedbi ustvarjalne umetnosti v izobraževanje in usposabljanje;
- usmerjanje in poklicno usposabljanje za obravnavo gospodarskih sprememb in staranja aktivnega prebivalstva.

1.2 Študije in primerjalne raziskave

Cilji te akcije je primerjalna analiza izobraževalnih sistemov v EU zaradi zagotavljanja ustrezne količine primerljivih podatkov, statistik in analiz za podlago razvoju politike vseživljenjskega učenja ter spremljanje napredka pri doseganju ciljev in ciljnih vrednosti v zvezi z vseživljenjskim učenjem ter opredelitev področij, ki terjajo posebno pozornost;

Prednostne teme za primerjalne raziskave za okrepitev baze podatkov za politiko in prakso v izobraževanju in usposabljanju so:

- Tema 1: Spodbujanje odličnosti, učinkovitosti in pravičnosti v visokošolskem izobraževanju: dostop in zadržanje učencev.
- Tema 2: Nadaljnji razvoj ponudbe za učenje odraslih: opredelitev, ocena in spodbujanje kakovosti organizacije, upravljanja in financiranja učenja odraslih.
- Tema 3: Odpravljanje pomanjkljivosti v predšolskem in obveznem izobraževanju v zvezi s pridobivanjem ključnih kompetenc.
- Tema 4: Spodbujanje privlačnosti in kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja: upravljanje sistemov PIU in izboljšanje razumevanja povezav med PIU, visokošolskim izobraževanjem in poklicnim življenjem.
- Tema 5: Vloga ustvarjalnih dejavnosti v procesu učenja in njihov vpliv na inovacijske sposobnosti ljudi.

2. KLJUČNA AKTIVNOST 2 – JEZIKI

Uvod: Okvir politike

V Evropi je jezikovna raznolikost življenjsko dejstvo. Evropska Unija je zavezana k ohranjanju in spodbujanju te ključne značilnosti naših kultur. V ponovno vzpostavljeni lizbonski strategiji in delovnem programu Izobraževanje in usposabljanje 2010 se sposobnost sporazumevanja v tujih jezikih šteje za ključno kompetenco. Delovna sila s praktičnim jezikovnim in medkulturnim znanjem evropskemu podjetništvu omogoča, da učinkovito konkurira na svetovnem trgu, povečuje svojo zaposljivost in je bistvena za gospodarsko rast in boljša delovna mesta. Večjezičnost krepi tudi osebni razvoj, evropsko državljanstvo in socialno kohezijo ter spodbuja medkulturni dialog z ustvarjanjem možnosti za odkrivanje drugih vrednot, prepričanj in vedenjskih vzorcev.

Spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti je cilj celotnega programa in zlasti programov Comenius, Erasmus, Grundtvig in Leonardo. Ključna aktivnost „Jeziki“ dopolnjuje te sektorske programe z obravnavanjem poučevanja jezikov in potreb po učenju v enem ali več omenjenih sektorjih. Vsi jeziki so upravičeni do vključitve v program.

Prednostne naloge za akcije v okviru ključne aktivnosti 2: Jeziki

2.1 Večstranski projekti

Ti prečni projekti morajo dopolnjevati najmanj dva od štirih predhodnih programov in se morajo osredotočati na povečevanje ozaveščenosti o prednostih učenja jezikov, večkulturni značaj Evropske unije, spodbujanje dostopa do sredstev za učenje jezikov ter razvijanje in razširjanje učnih gradiv, vključno s spletnimi tečaji in instrumenti za jezikovno testiranje. Zelo je priporočljivo, da se po potrebi uporabi skupni evropski okvir za jezike Sveta Evrope.

Prednost bodo imeli predlogi, ki obravnavajo eno ali več naslednjih točk:

- okrepitev pridobivanja usposobljenosti in/ali povečevanje ozaveščenosti o manj rabljenih evropskih jezikih;
- krepitev pridobivanja jezikovnih znanj za izboljšanje medkulturnega dialoga v Evropi;
- krepitev jezikovnih znanj, pomembnih za delo, zaradi izboljšanja vključevanja posameznikov v podjetja in krepitev evropske konkurenčnosti;
- razvijanje in spodbujanje metodologij za motiviranje učencev jezikov in povečanje njihove sposobnosti za učenje jezikov.

2.2 Mreže

Te prečne mreže prispevajo k razvoju jezikovnih politik v Evropi. Spodbujajo učenje jezikov in jezikovno raznolikost, podpirajo izmenjavo informacij o inovativnih tehnikah in dobrih praksah, zlasti med nosilci odločanja in ključnimi strokovnimi delavci v izobraževanju, ter prilagajajo in razširjajo izdelke prejšnjih projektov potencialnim končnim uporabnikom (javnim organom, strokovnim delavcem, podjetjem, učencem jezikov itd.).

Prednost bodo imeli predlogi, ki obravnavajo eno ali več naslednjih točk:

- opredelitev, razvoj in razširjanje informacij o dobri praksi zaradi izboljšanja medkulturnega dialoga v Evropi z učenjem in poučevanjem jezikov;
- razvijanje in spodbujanje vključevanja politik za spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti na vseh ravneh formalnega in neformalnega izobraževanja;
- opredelitev, izmenjavo in nadgradnjo dobrih praks o poučevanju jezikov ljudi s posebnimi potrebami.

3. KLJUČNA AKTIVNOST 3 – IKT

Uvod: Okvir politike

Spodbujanje IKT za učenje je cilj celotnega programa in zlasti programov Comenius, Erasmus, Grundtvig in Leonardo. Ključna aktivnost „IKT“ dopolnjuje te programe z obravnavanjem IKT za potrebe po učenju v enem ali več omenjenih sektorjih.

Osredotoča se na možnosti IKT kot spodbujevalnika družbenih in izobraževalnih inovacij ter sprememb. Ne gre za tehnologijo, temveč za to, kako je učenje mogoče okrepiti z IKT (npr. simulacije; raziskovalno učenje; privabljanje tistih, ki so se prenehali šolati, nazaj k učenju; omogočanje učenja izven šolskega okolja; prilagodljivo vseživljenjsko učenje za premostitev digitalne vrzeli).

V vseh državah članicah je bil za izobraževanje na področju IKT od Lizbone dosežen velik napredek. Skoraj vse ustanove za izobraževanje in usposabljanje so opremljene z IKT in so mrežno povezane prek nje. Vendar je za uresničitev celotnega potenciala IKT za podporo inovativnim pedagoških dosežkom, splošnemu dostopu do vseživljenjskega učenja in upravljanju naprednih izobraževalnih sistemov treba storiti še več. To bo povečalo donosnost preteklih naložb v IKT.

Prednostne naloge za akcije v okviru ključne aktivnosti 3: IKT

3.1 Večstranski projekti

Prednost bodo imele naslednje teme:

3.1.1 Prednostna naloga 1: Opredelitev in izvajanje inovativnih načinov uporabe IKT za vseživljenjsko učenje, zlasti za skupine, ki so izpostavljene tveganju izključenosti

IKT posameznikom omogoča okrepiti njihovo socialno povezovanje, kar stopnjuje njihovo učenje. Učenje je večinoma družbeni proces. Samoizobraževanje in priložnostno vzajemno učenje sta pomembna načina razvijanja e-znanj in digitalnih kompetenc. Vendar pa sta tudi vedno pomembnejši veščini v formalnem učenju. Nova generacija orodij socialnega povezovanja in platform, ki temeljijo na informacijski in komunikacijski tehnologiji, („Web 2.0“ in drugi zadevni dosežki IKT) je vedno bolj priljubljena. Primeri so spletni dnevniki, wikiji, podcasti, programi za druženje, virtualne družabne spletne strani, pa tudi orodja, kot so mobilni telefoni. Njihova uporaba je preprosta, dostopna in široko razširjena, zlasti med posamezniki, ki so izpostavljeni tveganju izključenosti (tisti, ki so se zgodaj prenehali šolati, etnične manjšine, starejši itd.), in tako nudijo možnosti za (ponovno) povezovanje skupin, izpostavljenim tveganju izključenosti, z javnimi storitvami, učenjem in vključevanjem v državljanske dejavnosti.

Projekti morajo vključevati:

- razvijanje in izvajanje eksperimentalnih izobraževalnih pristopov v povezavi s temi novimi trendi in orodji, vključno z analizo njihovega vpliva na učne izide, vedenjske

- vzorke in odnose učencev ter doseganje širših ciljev izobraževalne politike, kot so kakovost, enakopravnost, vključenost, učinkovitost, strpnost itd.;
- primerjalne analize obstoječe prakse za opredelitev prenosljive dobre prakse in dejavnikov za uspeh.

3.1.2 Prednostna naloga 2: IKT spodbuja inovativnost in ustvarjalnost v vseživljenjskem učenju

Spodbujanje inovacijskih spretnosti zahteva nove pristope učenja in poučevanja ter strategije na podlagi aktivnih pristopov učenja, kot je ustvarjalno reševanje težav, raziskovanje, praktično učenje, izkustveno učenje, kritično razmišljanje in ustvarjalnost. Učenje, podkrepjeno z IKT, lahko učinkovito podpre te nove pristope. Projekti morajo razviti inovativne izobraževalne pristope za razširitev učnih spretnosti in okrepitev inovacijskih zmogljivosti.

Prednost bodo imeli projekti, ki opredeljujejo in uporabljajo načine učenja, podkrepjene z IKT, z obravnavanjem ene ali več od naslednjih točk:

- spodbujanje ustvarjalnosti, kjer se učenec lahko uči s pomočjo ustvarjalnega izražanja, kritičnim in lateralnim razmišljanjem za ustvarjanje novih idej in inovativnih rešitev;
- spodbujanje pristopov na podlagi raziskovanja in reševanja težav, kjer se lahko učenec praktično uči s pomočjo eksperimentov v resničnem in/ali virtualnem okolju.
- podpiranje učenja na daljavo ter avtonomnega in neodvisnega učenja v okoljih, v katerih lahko učenci takoj praktično uporabijo svoje znanje;
- podpiranje sodelovalnega učenja v skupinah zaradi obravnavanja zapletenih problemov, ki zahtevajo ustvarjalne in inovativne rešitve.

3.2 Mreže

Prednost bodo imele mreže, katerih cilj je:

3.2.1 Prednostna naloga 1: Obravnavanje prečnih vprašanj za povezovanje in združevanje učečih se skupnosti s pomočjo IKT na inovativen način

Koncept učeče se skupnosti je doseči ažurnost na podlagi močnejših povezav med šolo, domom, delovnim mestom in lokalnimi skupnostmi. Je osrednji del novih storitev IKT in infrastruktur, vzpostavljenih v Evropi.

Prednost bodo imeli predlogi omrežij, ki obravnavajo eno ali več naslednjih tem:

- izmenjava znanja in izvajanje partnerstev, ki vključujejo vse ustrezne udeležence v učenju, podkrepjenem s IKT, ki pokrivajo tako stran povpraševanja kot tudi ponudbe (npr. vključujejo založnike in razvijalce začasnih vsebin);
- nudenje nasvetov in podpore glede prečnih vprašanj, ki se nanašajo na uporabo storitev z digitalno vsebino v formalnem, neformalnem in priložnostnem učnem okolju, kot so pravna vprašanja glede pravic intelektualne lastnine, standardov kakovosti, e-ocenjevanja in e-listovnikov;

- razvijanje večjih inovacij v izobraževanju na podlagi zmogljivosti IKT za podporo novim pedagoškim metodam in njihovi prilagoditvi na družbene in gospodarske spremembe, nove učne spretnosti in spremembe upravljanja.

3.2.2 Prednostna naloga 2: Krepitev povezav med IKT, ustvarjalnostjo in inovacijskimi spretnostmi

Obstaja vse pomembnejša povezava med razvojem uporabe IKT v izobraževanju in usposabljanju ter novimi možnostmi, ki jih ta ponuja za spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti med posamezniki, skupinami in organizacijami po vsej Evropi.

Prednost bodo imeli predlogi omrežij, ki obravnavajo eno ali več naslednjih tem:

- izmenjava znanja in izvajanje eksperimentalnih pristopov za razvijanje ustvarjalnosti in inovativnosti z uporabo IKT;
- nudenje nasvetov in podpore ustanovam in strokovnim delavcem na tem področju;
- opredelitev dobre prakse in zagotavljanje študij primerov pristopov učenja in poučevanja, ki podpirajo inovacijsko zmogljivost;
- vključevanje v obveščanje javnosti in dejavnosti ozaveščanja, olajševanje dialoga med zainteresiranimi stranmi ter podpiranje razširjanja evropskih rezultatov.

4. KLJUČNA AKTIVNOST 4 – RAZŠIRJANJE IN UPORABA REZULTATOV

Ključna aktivnost „Razširjanje in uporaba rezultatov“ odraža vse večjo ozaveščenost med oblikovalci politike in strokovnimi delavci glede potrebe po zagotavljanju kar največjega vpliva projektov, ki jih financira EU, in ukrepanju v podporo prenovljeni lizbonski agendi ter izvajanju delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010. Glavni cilj te ključne aktivnosti je pomagati oblikovati okvir za učinkovito uporabo rezultatov na lokalni, sektorski, regionalni, nacionalni in evropski ravni. Ukrep, financiran v okviru te ključne aktivnosti, dopolnjuje ukrep za razširjanje in uporabo posameznih rezultatov v okviru sektorskih programov in drugih ključnih aktivnosti.

Prednost bodo praviloma imeli projekti, ki predlagajo celosten pristop na dveh ali več različnih področjih vseživljenjskega učenja, vključujejo ključne nosilce odločanja in/ali predstavljajo možnosti za večji merljiv vpliv na sektorski, regionalni, nacionalni ali evropski ravni.

4.1 Večstranski projekti

Prednost bodo imeli večstranski projekti, ki se osredotočajo na:

- razvoj ustrezne infrastrukture (analiza, mehanizmi, metodologije in praktična orodja) za učinkovitejšo uporabo rezultatov;
- transverzalno delovanje na evropski ravni (po sektorju, temi ali skupini uporabnikov);
- spodbujanje ključnih obstoječih mrež in ustreznih organizacij k „uporabi rezultatov“ zaradi prenosa in izvajanja rezultatov (multiplikacije) ter/ali njihovega vključevanja v politike.

4.2 Študije in referenčna gradiva

Prednost bodo imeli projekti, ki se osredotočajo na:

- podpiranje možganskih trustov, opazovalnic itd. za ugotavljanje sedanjih in prihodnjih potreb uporabnikov in zadovoljevanje teh potreb z obstoječimi rezultati;
- preučevanje možnosti za vključevanje rezultatov projektov v politiko, opredeljevanje in predstavitev mehanizmov za povezovanje projektov, programov in politik;
- ugotavljanje, analizo in uporabo ustreznih mrež za izkoriščanje rezultatov;
- opredeljevanje dejavnosti, ki se štejejo za dobro prakso za razširjanje in izkoriščanje rezultatov.

POGLAVJE 3 – PROGRAM JEAN MONNET

Posebni in operativni cilji programa Jean Monnet

Posebni cilji programa Jean Monnet iz člena 35.1 Sklepa o programu so:

- (a) spodbujanje aktivnosti poučevanja, raziskovanja in razmišljanja na področju študij o evropski integraciji;
- (b) podpiranje obstoja ustrezne vrste zavodov in združenj, ki se osredotočajo na teme evropske integracije ter na izobraževanje in usposabljanje v evropski perspektivi.

Operativni cilji programa Jean Monnet iz člena 35.2 Sklepa o programu so:

- (a) spodbujanje odličnosti pri učenju, raziskovanju in razmišljanju na področju študij o evropski integraciji v visokošolskih ustanovah znotraj in zunaj Skupnosti;
- (b) okrepitev znanja in zavesti o temah evropske integracije med strokovnimi akademiki in evropskimi državljani na splošno;
- (c) podpiranje ključnih evropskih institucij, ki se ukvarjajo s temami evropske integracije;
- (d) podpiranje obstoja visokokakovostnih evropskih institucij in združenj, ki so dejavni na področjih izobraževanja in usposabljanja.

AKTIVNOSTI POUČEVANJA, RAZISKOVANJA IN REFLEKSIJE V OKVIRU PROGRAMA JEAN MONNET

Cilj ukrepa (a) programa Jean Monnet je spodbujanje poučevanja, raziskovanja in refleksije na področju študij o evropski integraciji na ravni visokošolskih zavodov (v Evropski uniji in zunaj nje). Namen tega je okrepiti znanje in ozaveščenost med akademiki, študenti in državljani po svetu o vprašanjih, povezanih z evropsko integracijo.

Prednost bodo imeli projekti:

a) katedre Jean Monnet

- ki vključujejo vzpostavitev novih aktivnosti poučevanja, zlasti v državah kandidatkah in drugod po svetu;
- ki vključujejo poučevanje na dodiplomski in diplomski stopnji, pa tudi nadzor raziskovanja na podiplomski stopnji.

b) ad personam katedre Jean Monnet

- ki vključujejo poučevanje rednih predmetov o študijah o evropski integraciji, pa tudi organizacijo rednih dejavnosti razmišljanja glede evropskega integracijskega procesa (konference, seminarji, okrogle mize).

c) evropski moduli Jean Monnet

- ki so namenjeni študentom, ki sami ne pridejo v stik s študiji o evropski integraciji (npr. študenti na področjih, kot so medicina, tehniške vede, znanost, izobraževanje, umetnost in jeziki);
- ki so namenjeni državljanom (izobraževanje odraslih) in posebnim skupinam civilne družbe (npr. učiteljem v osnovnih in srednjih šolah).

d) centri odličnosti Jean Monnet

- ki vključujejo akademske aktivnosti, ki izkoriščajo multidisciplinarne vire;
- ki izkazujejo odprtost do civilne družbe.

e) informacijske in raziskovalne dejavnosti

- ki vključujejo nadnacionalno razsežnost (tj. vzpostavitev skupnih nadnacionalnih aktivnosti);
- ki vključujejo akademske aktivnosti, ki izkoriščajo multidisciplinarne vire;
- ki izkazujejo odprtost do civilne družbe.

f) večstranske raziskovalne skupine Jean Monnet

- katerih cilj je ustvarjanje raziskovalnih rezultatov, ki jih ni mogoče doseči z raziskovalnimi aktivnostmi znotraj nacionalnega okvira;
- ki vključujejo akademske aktivnosti, ki izkoriščajo multidisciplinarne vire;
- ki izkazujejo odprtost do civilne družbe.